

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

13 septembrie 2018*

„Trimitere preliminară – Dreptul societăților comerciale – Combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale – Directiva 2011/7/UE – Articolul 6 alineatele (1) și (3) – Rambursarea cheltuielilor de recuperare a unei creanțe – Cheltuieli ce rezultă din notificările adresate din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către debitor”

În cauza C-287/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Okresní soud v Českých Budějovicích (Tribunalul Districtual din České Budějovice, Republica Cehă), prin decizia din 10 martie 2017, primită de Curte la 19 mai 2017, în procedura

Česká pojišťovna a.s.

împotriva

WCZ, spol. s r. o.,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul C. Vajda, președinte de cameră, doamna K. Jürimäe și domnul C. Lycourgos (raportor), judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Comisia Europeană, de Z. Malůšková, de M. Patakia și de D. Kukovec, în calitate de agenți, după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 mai 2018,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: ceha.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 6 alineatele (1) și (3) din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale (JO 2011, L 48, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Česká pojišťovna a.s., pe de o parte, și WCZ, spol. s r. o., pe de altă parte, în legătură cu despăgubirea pentru cheltuielile ce rezultă din notificările pe care ea le-a adresat WCZ din cauza efectuării cu întârziere a plăților primelor de asigurare datorate de aceasta din urmă înainte ca ea să introducă o acțiune destinată obținerii plății acestor prime.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (12), (19) și (20) ale Directivei 2011/7 au următorul cuprins:
 - „(12) Întârzierea în efectuarea plăților constituie o încălcare a contractului care, în majoritatea statelor membre, a devenit atractivă din punct de vedere financiar pentru debitori, datorită dobânzilor mici sau inexistente aplicate pentru întârzierea în efectuarea plăților și/sau a procedurilor greoaie de acțiune. Pentru a inversa această tendință și pentru a descuraja întârzierile în efectuarea plăților, se impune o schimbare decisivă în direcția creării unei culturi a efectuării prompte a plăților, inclusiv aceea în care ar trebui să fie considerat, în toate situațiile, drept clauză sau practică contractuală inechitabilă orice caz de excludere a dreptului de a percepe dobânzi. Această schimbare ar trebui să includă, de asemenea, introducerea unor dispoziții specifice referitoare la termenele de plată și la despăgubirea creditorilor pentru cheltuielile suportate și, printre altele, dispoziții care să constate caracterul vădit inechitabil al excluderii dreptului la despăgubire pentru cheltuielile suportate în vederea recuperării fondurilor.
 - [...]
 - (19) Este necesară despăgubirea echitabilă a creditorilor pentru cheltuielile de recuperare în cazul efectuării cu întârziere a plăților, astfel încât să fie descurajată efectuarea cu întârziere a plăților. Cheltuielile de recuperare ar trebui să includă, de asemenea, recuperarea costurilor administrative și compensarea costurilor interne suportate din cauza efectuării cu întârziere a plăților, pentru care prezenta directivă ar trebui să stabilească o sumă fixă minimă care să poată fi cumulată cu dobânda pentru întârzierea efectuării plăților. Acordarea de despăgubiri sub forma unei sume fixe ar trebui să aibă drept scop limitarea costurilor administrative și interne legate de recuperare. Despăgubirile pentru cheltuielile de recuperare ar trebui să fie stabilite fără a aduce atingere dispozițiilor de drept intern conform cărora o instanță națională ar putea acorda despăgubiri creditorului pentru orice prejudiciu suplimentar legat de efectuarea cu întârziere a plății de către debitor.
 - (20) Pe lângă dreptul la plata unei sume fixe pentru acoperirea cheltuielilor de recuperare interne, creditorii ar trebui să aibă, de asemenea, dreptul la rambursarea celorlalte cheltuieli de recuperare pe care trebuie să le suporte din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către un debitor. Asemenea cheltuieli ar trebui să includă, în special, cheltuielile suportate de creditorii în vederea angajării unui avocat sau a unei firme de colectare a debitelor.”

4 Articolul 6 din această directivă, intitulat „Compensația pentru costurile de recuperare”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că, atunci când dobânda pentru efectuarea cu întârziere a plăților în tranzacțiile comerciale devine exigibilă în conformitate cu articolul 3 sau 4, creditorul are dreptul de a obține de la debitor o sumă fixă de 40 [de euro], în calitate de despăgubire minimă.

(2) Statele membre se asigură că suma fixă menționată la alineatul (1) este exigibilă fără a fi necesară o notificare și reprezintă o despăgubire pentru cheltuielile de recuperare ale creditorului.

(3) În plus față de suma fixă menționată la alineatul (1), creditorul este îndreptățit să solicite o despăgubire rezonabilă de la debitor pentru orice cheltuieli de recuperare care depășesc suma fixă respectivă angajate din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către debitor. Aceste cheltuieli ar putea să includă cheltuielile suportate, printre altele, în vederea angajării unui avocat sau a unei firme de colectare a debitelor.”

Dreptul ceh

5 Articolul 369 alineatul 1 ultima teză din Legea nr. 513/1991 privind Codul comercial, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 179/2013, prevede:

„Pe lângă dobânzile de întârziere, creditorul are dreptul la rambursarea unui quantum minim al cheltuielilor de recuperare a creanței al cărui nivel și ale cărui condiții sunt stabilite prin decret al guvernului.”

6 Articolul 3 din Decretul guvernamental nr. 351/2013 de fixare a quantumului dobânzilor de întârziere și al cheltuielilor de recuperare a unei creanțe, de stabilire a remunerației lichidatorilor și a membrilor organului de administrație al persoanei juridice numiți de instanță și de precizare a anumitor aspecte legate de Buletinul oficial al anunțurilor civile și comerciale și de registrele publice ale persoanelor juridice și fizice, al fondurilor fiduciare și al informațiilor referitoare la proprietarii reali prevede:

„În cazul obligațiilor reciproce ale antreprenorilor [...], quantumul minim al cheltuielilor de prezentare a fiecărei creanțe este de 1 200 [de coroane cehe (CZK) (aproximativ 46 de euro)] [...]”

7 Articolul 121 alineatul 3 din Legea nr. 40/1964 de instituire a Codului civil prevede:

„Accesoriile unei creanțe sunt dobânzile, dobânzile de întârziere, penalitățile de întârziere și cheltuielile de recuperare.”

8 Articolul 142 alineatul 1 din Legea nr. 99/1963 de instituire a Codului de procedură civilă prevede:

„Instanța acordă părții care a avut câștig de cauză rambursarea cheltuielilor necesare pentru exercitarea efectivă sau apărarea drepturilor în raport cu partea care a căzut în pretenții.”

9 Potrivit articolului 142a alineatul 1 din codul menționat:

„Reclamantul care a avut câștig de cauză în cadrul unei proceduri pentru executarea unei obligații este îndreptățit să recupereze de la pârât cheltuielile suportate numai în cazul în care, cu cel puțin 7 zile înainte de introducerea cererii de chemare în judecată, a trimis pârâtului, la domiciliul ales sau la ultima adresă cunoscută, o scrisoare de punere în întârziere.”

Faptele din litigiul principal și întrebarea preliminară

- 10 Česká pojišťovna și WCZ au încheiat, la 7 noiembrie 2012, un contract de asigurare care a intrat în vigoare la aceeași dată.
- 11 Prin scrisoarea din 10 martie 2015, Česká pojišťovna a informat WCZ cu privire la rezilierea contractului menționat începând de la 25 februarie 2015 din cauza neplății primelor de asigurare, și i-a solicitat rambursarea primelor datorate, pentru perioada cuprinsă între 7 noiembrie 2014 și 25 februarie 2015, în cuantum de 1 160 CZK (aproximativ 44 de euro). În total, Česká pojišťovna a adresat WCZ patru notificări înainte de a sesiza instanța de trimitere.
- 12 Česká pojišťovna solicită instanței menționate obligarea WCZ, pe de o parte, la plata sumei menționate de 1 160 CZK (aproximativ 44 de euro), majorată cu dobânzile de întârziere legale, pentru perioada cuprinsă între 25 februarie 2015 și data plății primelor datorate, și, pe de altă parte, la rambursarea cheltuielilor legate de recuperarea creanței sale, în cuantum de 1 200 CZK (aproximativ 46 de euro). În plus, Česká pojišťovna solicită WCZ rambursarea cheltuielilor de judecată.
- 13 Instanța de trimitere subliniază că articolul 6 din Directiva 2011/7 a fost transpus prin articolul 3 din Decretul guvernamental nr. 351/2013 și că, în dreptul ceh, accesoriile unei creanțe constau în dobânzile, dobânzile de întârziere și cheltuielile legate de prezentarea acesteia.
- 14 După ce a constatat că dreptul național impune instanțelor să recunoască, cu titlu de cheltuieli de judecată, cheltuielile legate de o singură notificare trimisă pârâtului înainte de formularea unei acțiuni în justiție, instanța de trimitere ridică problema dacă trebuie recunoscut, în plus față de dreptul la o despăgubire fixă pentru cheltuielile de recuperare ce rezultă din articolul 6 din Directiva 2011/7, dreptul la o despăgubire pentru cheltuielile de notificare în temeiul normelor de procedură naționale. Instanța menționată arată astfel că, potrivit considerentului (19) al directivei, despăgubirea fixă în temeiul articolului 6 din aceasta trebuie să acopere tocmai cheltuielile de notificare suportate de creditor. Ar rezulta, potrivit acesteia, că recunoașterea dreptului la o despăgubire în mod cumulativ în temeiul articolului 6 menționat și al normelor procedurale naționale ar permite reclamantului să obțină de două ori aceeași despăgubire.
- 15 O asemenea chestiune ar fi fundamentală în cadrul cauzei pendinte la instanța de trimitere, întrucât Česká pojišťovna solicită o despăgubire fixă în cuantum de 1 200 CZK (aproximativ 46 de euro), în temeiul articolului 3 din Decretul guvernamental nr. 351/2013 și al articolului 6 din Directiva 2011/7, precum și despăgubirea pentru cheltuielile de reprezentare, inclusiv cheltuielile de notificare înainte de formularea acțiunii, care decurg din dreptul național.
- 16 În aceste condiții, Okresní soud v Českých Budějovicích (Tribunalul Districtual din České Budějovice, Republica Cehă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 6 alineatele (1) și (3) din Directiva 2011/7 [...] trebuie interpretat în sensul că impune instanței de judecată să acorde reclamantului căruia i-a dat câștig de cauză într-un litigiu având ca obiect recuperarea unei creanțe rezultate în cadrul unei tranzacții comerciale definite la articolul 3 sau la articolul 4 din directiva menționată suma de 40 de euro (sau echivalentul în moneda națională), precum și rambursarea cheltuielilor de judecată, inclusiv rambursarea cheltuielilor de notificare a pârâtului înainte de introducerea acțiunii, în cuantumul prevăzut de dispozițiile procedurale ale statului membru?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 17 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 6 din Directiva 2011/7 trebuie interpretat în sensul că recunoaște creditorului care solicită despăgubirea pentru cheltuielile ce rezultă din notificările adresate debitorului din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către acesta din urmă dreptul de a obține, în acest temei, în plus față de suma fixă de 40 de euro, prevăzută la alineatul (1) al acestui articol, o despăgubire rezonabilă, în sensul alineatului (3) al aceluiași articol.
- 18 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că articolul 6 din Directiva 2011/7 urmărește să asigure o despăgubire pentru cheltuielile de recuperare efectuate de creditor atunci când dobânda pentru efectuarea cu întârziere a plăților este exigibilă în temeiul acestei directive. Reiese, pe de altă parte, din decizia de trimitere că articolul 6 din Directiva 2011/7 a fost transpus în dreptul ceh prin articolul 3 din Decretul guvernamental nr. 351/2013, care stabilește la 1 200 CZK (aproximativ 46 de euro) suma fixă prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din această directivă.
- 19 Trebuie arătat, în primul rând, că nu reiese din modul de redactare a articolului 6 din Directiva 2011/7 că pentru cheltuielile de notificare efectuate de creditor pentru a obține plata creanței sale nu s-ar putea acorda o despăgubire peste suma fixă de 40 de euro prevăzută la alineatul (1) al acestui articol 6.
- 20 Astfel, alineatul (1) menționat evocă doar dreptul creditorului de a obține o sumă fixă de 40 de euro, în calitate de despăgubire minimă. În plus, alineatul (2) al articolului 6 menționat impune statelor membre să asigure, pe de o parte, că această sumă fixă este datorată automat, chiar în absența unei notificări a debitorului, și, pe de altă parte, că reprezintă o despăgubire pentru cheltuielile de recuperare ale creditorului. Astfel, aceste dispoziții nu stabilesc nicio distincție între aceste cheltuieli.
- 21 În ceea ce privește alineatul (3) al aceluiași articol 6, acesta prevede că creditorul este îndreptățit să solicite, în plus față de suma fixă menționată la alineatul (1) al acestui articol, o despăgubire rezonabilă de la debitor pentru orice cheltuieli de recuperare care depășesc suma respectivă.
- 22 În această privință, este necesar să se arate, pe de o parte, că, prin utilizarea, la articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2011/7, a expresiei „care depășesc suma respectivă”, legiuitorul Uniunii a intenționat să sublinieze că pot face astfel obiectul unei despăgubiri rezonabile cheltuielile de recuperare, oricare ar fi acestea, care depășesc suma de 40 de euro.
- 23 Pe de altă parte, deși este adevărat că versiunea în limba franceză a articolului 6 alineatul (3) din Directiva 2011/7 vizează alte („autres”) cheltuieli de recuperare, o astfel de precizare putând lăsa impresia că este vorba despre cheltuieli de recuperare de o altă natură decât cele prevăzute la alineatul (1) al acestui articol, trebuie totuși să se arate că, printre altele, versiunile în limbile greacă, engleză, italiană și neerlandeză ale acestei dispoziții nu confirmă această interpretare, întrucât utilizează termenii „opoiadipote schetika ypoloipomena”, „any”, „ogni” și, respectiv, „alle” în locul termenului „autres”.
- 24 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, formularea utilizată în una dintre versiunile lingvistice ale unei dispoziții a dreptului Uniunii nu poate constitui singurul temei pentru interpretarea acestei dispoziții și nici nu se poate atribui respectivei formulări un caracter prioritar în raport cu celelalte versiuni lingvistice. Dispozițiile dreptului Uniunii trebuie astfel interpretate și aplicate în mod uniform, în lumina versiunilor existente în toate limbile Uniunii (Hotărârea din 6 iunie 2018, Tarragó da Silveira, C-250/17, EU:C:2018:398, punctul 20).
- 25 Trebuie subliniat, în al doilea rând, în ceea ce privește obiectivul Directivei 2011/7, că aceasta din urmă urmărește combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale, această întârziere constituind, potrivit considerentului (12) al acestei directive, o încălcare a contractului care a devenit

- atractivă din punct de vedere financiar pentru debitori, în special datorită dobânzilor mici sau inexistente aplicate pentru întârzierea în efectuarea plăților (Hotărârea din 16 februarie 2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, punctul 24).
- 26 Rezultă că directiva menționată are ca obiectiv protecția eficientă a creditorului împotriva întârzierilor în efectuarea plăților (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 2016, Nemec, C-256/15, EU:C:2016:954, punctul 50). O asemenea protecție presupune să se ofere creditorului menționat o despăgubire cât mai completă posibil pentru cheltuielile de recuperare pe care le-a suportat, astfel încât să se descurajeze asemenea întârzieri în efectuarea plăților.
- 27 Prin urmare, ar fi contrar unui asemenea obiectiv să se interpreteze articolul 6 din Directiva 2011/7 în sensul că se opune posibilității ca cheltuielile ce rezultă din notificările adresate debitorului din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către acesta din urmă să dea naștere unei despăgubiri mai mari de 40 de euro, chiar și în cazul în care quantumul acestor cheltuieli depășește o asemenea sumă fixă.
- 28 Mai trebuie amintit că Directiva 2011/7 înlocuiește Directiva 2000/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 iunie 2000 privind combaterea întârzierii efectuării plăților în cazul tranzacțiilor comerciale (JO 2000, L 200, p. 35, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 226), al cărei articol 3 alineatul (1) litera (e) prevedea că creditorul avea dreptul la o despăgubire rezonabilă pentru toate cheltuielile de recuperare angajate din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către debitor.
- 29 Întrucât nu există niciun indiciu că legiuitorul Uniunii a intenționat, prin adoptarea Directivei 2011/7, să diminueze protecția oferită creditorului prin Directiva 2000/35, ar fi incoerent să se considere că, sub imperiul Directivei 2011/7, creditorul nu ar putea obține decât o despăgubire limitată la 40 de euro pentru cheltuielile ce rezultă din notificările adresate debitorului din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către acesta din urmă, chiar și în cazul în care aceste cheltuieli sunt într-un quantum mai mare, deși ar fi putut obține o despăgubire rezonabilă și eventual mai mare decât acest quantum, sub imperiul Directivei 2000/35.
- 30 Trebuie precizat însă că, întrucât despăgubirea prevăzută la articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2011/7 trebuie să fie rezonabilă, această despăgubire nu poate acoperi nici partea din cheltuielile menționate care este deja acoperită prin intermediul sumei fixe de 40 de euro prevăzute la alineatul (1) al acestui articol, nici cheltuieli care apar drept excesive, având în vedere ansamblul împrejurărilor speței.
- 31 Rezultă, prin urmare, atât din modul de redactare a articolului 6 din Directiva 2011/7, cât și din finalitatea acestei directive că această dispoziție trebuie interpretată în sensul că permite unui creditor care solicită rambursarea cheltuielilor ce rezultă din notificări adresate debitorului din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către acesta din urmă să obțină, în plus față de suma fixă de 40 de euro, o despăgubire rezonabilă pentru partea din aceste cheltuieli al cărei quantum depășește această sumă fixă.
- 32 Această concluzie nu este susceptibilă să fie repusă în discuție de luarea în considerare a considerentelor (19) și (20) ale Directivei 2011/7.
- 33 Astfel, trebuie arătat că preambulul unui act de drept al Uniunii nu are valoare juridică obligatorie și nu poate fi invocat nici pentru a deroga de la înseși dispozițiile actului în cauză, nici pentru a interpreta aceste dispoziții într-un sens vădit contrar modului de redactare a acestora (Hotărârea din 19 iunie 2014, Karen Millen Fashions, C-345/13, EU:C:2014:2013, punctul 31).

- 34 Pe de altă parte și în orice caz, nu reiese nici din considerentul (19), nici din considerentul (20) al Directivei 2011/7 că suma fixă despre care este vorba la articolul 6 alineatul (1) din această directivă trebuie considerată suma maximă care poate fi acordată creditorului pentru a-l despăgubi pentru cheltuielile ce rezultă din notificările adresate debitorului din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către acesta din urmă sau, mai general, pentru cheltuielile de recuperare interne sau administrative.
- 35 Trebuie arătat mai precis în această privință că, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 40 din concluzii, deși versiunile în limbile engleză și franceză ale considerentului (20) al Directivei 2011/7 par să rezerve dreptul la rambursarea unei sume fixe numai pentru acoperirea cheltuielilor de recuperare interne („fixed sum to cover internal recovery costs”) prin opoziție față de rambursarea „celorlalte” cheltuieli de recuperare („other recovery costs they incur”), o asemenea distincție formală între cheltuielile interne și „celelalte” cheltuieli de recuperare nu apare în alte versiuni lingvistice ale aceluiași considerent, precum versiunile în limbile italiană („diritto al pagamento di un importo forfettario per coprire i costi interni [...] esigere anche il risarcimento delle restanti spese di recupero sostenute”) sau neerlandeză („het recht op betalen van een vast bedrag ter dekking van interne invorderingskosten [...] recht hebben op terugbetaling van de overige invorderingskosten die ontstaan”).
- 36 Pe de altă parte, împrejurarea că în considerentul (19) al Directivei 2011/7 se enunță că această directivă ar trebui să stabilească o sumă fixă minimă pentru recuperarea costurilor administrative și despăgubirea pentru aceste costuri interne suportate din cauza efectuării cu întârziere a plăților nu exclude nici ca o despăgubire rezonabilă pentru costurile respective să poată fi acordată creditorului în măsura în care această sumă fixă minimă este insuficientă.
- 37 În plus, deși este adevărat că respectivul considerent precizează că acordarea de despăgubiri sub forma unei sume fixe ar trebui să aibă drept scop limitarea costurilor administrative și interne legate de recuperare, această afirmație trebuie totuși interpretată în lumina ansamblului aceluiași considerent. Rezultă că, prin această precizare, legiuitorul Uniunii nu a făcut decât să sublinieze faptul că caracterul automat al despăgubirii fixe de 40 de euro constituie o incitare pentru creditor să își limiteze cheltuielile de recuperare la această sumă, fără a exclude totuși ca acest creditor să poată obține, dacă este cazul, o despăgubire rezonabilă mai importantă, dar lipsită de caracter automat.
- 38 Din ceea ce precedă rezultă că este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 6 din Directiva 2011/7 trebuie interpretat în sensul că recunoaște creditorului care solicită despăgubirea pentru cheltuielile ce rezultă din notificările adresate debitorului din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către acesta din urmă dreptul de a obține, în acest temei, în plus față de suma fixă de 40 de euro, prevăzută la alineatul (1) al acestui articol, o despăgubire rezonabilă, în sensul alineatului (3) al aceluiași articol, pentru partea din aceste cheltuieli care depășește această sumă fixă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 39 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

Articolul 6 din Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale trebuie interpretat în sensul că recunoaște creditorului care solicită despăgubirea pentru cheltuielile ce rezultă din notificările adresate debitorului din cauza efectuării cu întârziere a plăților de către

acesta din urmă dreptul de a obține, în acest temei, în plus față de suma fixă de 40 de euro, prevăzută la alineatul (1) al acestui articol, o despăgubire rezonabilă, în sensul alineatului (3) al aceluiași articol, pentru partea din aceste cheltuieli care depășește această sumă fixă.

Semnături